

Ana ve İlköğretim Yapıları

Ayşen Ciravoğlu • Yücel Gürsel • Şengül Öymen
Halil İbrahim Düzenli • Duygu Çukur • Günhan Danışman
Emi Celardin • Hans Ibelings • Ferhat Keten • Emel Düzgün Birer

Günümüz Mimarlık Ortamında Eleştiri
Zakia Shafie: Öğrenmenin Gücü
Trakya'da Bir Endüstri Arkeolojisi Projesi

Annelerin Omurgaları

Şükrü Sürmen

Her Şeye Rağmen, Kurtuluş Okul Yollarındadır

Yeni şeyler öğrenmek; yeni tarihlere, yeni coğrafyalara, yeni bağıntılara, yeni gözlemlere, yeni varlıklara, yeni buluşlara açılmak insan için güzel de; bu sürecin ancak birtakım insanların denetiminde, birtakım tekniklerle, birtakım yollarından gidilerek ulaşılan birtakım binalarda, birtakım kitap ciltlerinin önünde eğilerek gerçekleştiriliyor olması çok zaman keyif de kaçırabilir. Kabul etmeli ki, şu okul yılları bir yığın güzel hatıra yanında insanların çocukluk ve gençlik yıllarına ait hoş olmayan ezilişlerin, tekrarların, ezberlerin, hava kararmalarının, telaşların, iteklenmelerin, asık suratların, bezdirici kitap kapaklarının, sıkıcı konuların, daracık teneffüslerin, bunalım kokan koridorların ve anlayışsız müdür muavinlerinin yer aldığı tabloları da taşımaktadır.

Klasik eğitim ve öğretim yöntemlerine, programlarına ve okullara isyan eden birçok düşünür ve yazar görülmüştür. Bunlar genellikle haklı şeyler de yazmıştır. Ama ne yapalım ki, öğrenme çoğu kere hep böyle zahmetli gelişmelerle birlikte ve her zaman da yaşama sevincine açılmayan adreslerde olmuştur. Okul yoluna düşülecektir. Toplumsal gerçekler bunu göstermektedir. Aslında eğitim yöntemlerini ve sistemlerini reddediler parlak iddialar gibi gözükseler de bir yönleriyle insanın yapısına aykırıdır. Çünkü disiplin ve zorlanma insan ruhunun bir ihtiyacı ve arayışıdır da.

Okul Yollarını Güzel Kuralım

*Bir çocuk ol, kur sevinci,
Her sabah hür, her renk yeni,
Mutlulukla ger bilinci,
Masal güçler bekler seni.*

Mademki okula gidiş bir zorunluluktur, okul yollarına düşen çocuğun ruhuna inelim ve bütün okul yollarını sevinç yayan taşlardan oluşturalım. Ne güzel olurdu okul yollarının oyun bahçelerine dönüşmesi, özgürce yürünmesi, yeni keşif heyecanları taşınması, yorucu olmaması ve okula gitmek için otobüslere, minibüslere veya metrolara tırmanmanın akla bile

gelmemesi... Bütün mahalleyi, bütün şehri, bütün ülkeyi, bütün evreni dost bilerek sevimli kaldırımlardan, dost çiçek ve ağaçlardan, heyecan verici vitrinlerden adımlarımızla bir çocuk olarak geçip okula niçin öyle güzel ve barış dolu varmamalı?

*Gökler sende bir mekândır,
Sokağa çık, çığlık çığlık,
Her saniye bir imkândır,
Düz aklı kov, mantığı yık.*

Çocuk ve genç insan dünyanın ve insanların dost olduğuna inanarak okul yoluna, yani hayat yoluna çıkmalı. Ağaçların, bitkilerin, seslerin, gökyüzünün, güneşin, yağmurun, böceklerin, kedilerin, gazoz kapaklarının da insana ait olduklarını düşünmesi için de bir çocuk, okuluna minibüse, otobüse binmeden gidebilmeli. Bir de; kocaman bahçeleri olmayan okulları çocuklar niçin kabul etmeye mecbur olsunlar ki?

*Bir bayraktır okul karnen,
Onda senin gönlün vardır,
Okul yolu bir serüven,
Her taş ardı bir diyardır.*

*Dost ışıklarla canlanır,
Şehirdeki bütün camlar,
Farklılıklar hazırlanır,
Kıpırdanır bütün damlar.*

*Güneş çıkmış, renkler rahat,
Yaprak yaprak bir tabiat,
Evrendeki yüce sanat,
Pencerene inen kanat.*

*Her adımda şiir söyle,
Kelimeler sende iken,
Yürüyüş ne barış böyle,
Bir çiçek elinde iken.*

*Şehri bırak, kırlara çık,
Rüzgârın sırrı otlarda,
Ufuktaki kapı açık,
Kılavuzun bulutlarda.*

Çok Bilmiş Değil, İçinde Bir Çocuk Gezdiren Mimarlar...

Eğitimler, öğretimler, dersler, kitaplar, öğretmenler, ödevler hayatımızda hep bulunacak. Ama bizim okullarımız neden böyle sevimsiz binalar; bunlara mimar eli değmemiş midir? Ya da çok bilmiş ama çocuktan hiç anlamayan mimarlar mı bu mesleğin sahipleri olarak görünmektedirler?

İnsanlığın asıl çok zeki değil, çok iyi kalpli insanlara ihtiyacı vardır. Bunun gibi okullarımızın çizimi için de çok bilmiş değil, içinde bir çocuk gezdiren mimarlara ihtiyacımız olduğu anlaşılmaktadır. Daha da ileri giderek, bütün binalarımızı ve yapılarımızı kurarken de içimizde bir çocuk gezdirmeyi çok önemli bulmalıyız.

Desen: Krzyżeta Słomiąny

Bir de, Özürlü Çocukların Onları Taşıyan Anneleri Var

Her çocuk doğduğunda bir anneyi sevindirmiştir. Yalnız bunun için bile bütün çocuklara ve bütün insanlara saygı duymak gerekir. Sakat bir çocuğun annesinin kaygılarını bütün mesleklerle birlikte mimarlığın da sırtına bindirmek gerekmez mi? Özürlü bir çocuğun indirgenmiş bedensel ve zihinsel kapasiteleri çerçevesinde hayata katılmasını sağlamak için güçlü ve yoğun eğitimler, öğretimler gerekir. Yani özürlü çocuk okul yoluna en önce düşmesi gereken varlık olmaktadır. Peki ama bizim okullarımız neden öyle karışık şehirlerin içinde, sevimsiz caddelerin ucunda, otobüs uzaklıklarında, yükseklerde ve zor kapıların ardında yer almaktadır?

Özürlü çocuk bazen bir annenin bütün hayatını ve bütün görevlerini işgal eden tek eksen

haline gelmektedir. Dünya gözünden silinmekte, anne için yalnızca özürlü çocuğun geleceği ile ilgili düşünceler ortada kalmaktadır.

*Anne kalbi ile ağar,
Gecelerin siyahları,
Nur ayağa patik bağlar,
Nur anneler sabahları.*

Anne çocuğunu alıp okul yollarına düşer. Bu işler zahmetlidir, ama kurtuluş da oradadır. Hele de özürlü bir çocuk için hayatî bir gerekliliktir okul. Anne bunu hemen kavrar ve yollara düşer. Özürlü çocuk artık anne sırtında, dağ gibi önünde yükselen okul merdivenlerindedir.

Mimarlar Annelerin Omurgalarını Zorlayan Okullar Yapmasın

Anneler çocukları için kendilerini parçalayacaklardır. Onlar çocukları için dağları bile delebiller. Ama her bedenin bir kapasitesi vardır. Sonunda her bünye yorulabilir. Anne sırtında okul merdivenlerinden üst katlara, sınıflara taşınan çocuk manzaraları yıllardır ülkemizin gerçeklerinden olmuştur. Şehir plançıları ve mimarlar annelerin mücadelesini hayranlıkla izleyebilirler. Ama anne omurgalarının da bir mukavemet sınırının olduğunu bilmeliyiz.

Şüphesiz, dünyanın en güzel omurgası bir annenin omurgasıdır. Hayatı ve insanlığı ayakta tutan böyle bir yapının yükünü azaltmak için mimarlar olarak güzel okullar çizmeliyiz.

Şükrü Sürmen, Y. Mimar

Desen: Igor Kazmierczak